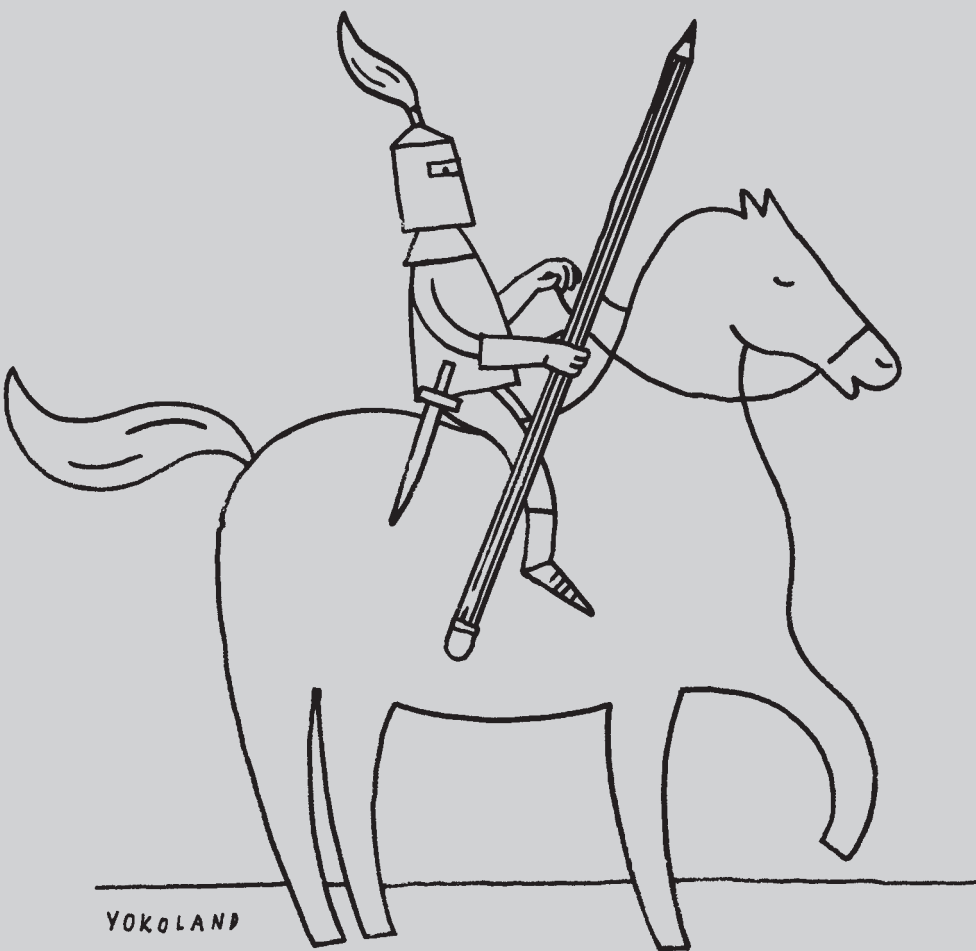

NAZNEEN KHAN-ØSTREM

DEN HVITE RIDDEREN

Ytringsfriheten har fått asyl fra forfølgelse på humanitært grunnlag i Norge. Det har Per Edgar Kokkvold sørget for.

STRIDEN RUNDT PUBLISERINGEN AV Muhammed-karikaturene avslørte for alvor de ulike posisjonene norsk presse har i forhold til ytringsfrihet – og til islam. Generalsekretæren i Norsk Presseforbund, Per Edgar Kokkvold, har imidlertid vært klinkende klar. Tegningene må trykkes. Men i rollen som ombudsmann for pressen har Kokkvold i årenes løp avslørt både fordommer og en langt fra så prinsipiell holdning til ytringsfrihet som man får inntrykk av.

Sinte gutter

Det er september 2003. Det er mange år etter kontroversen rundt Salman Rushdies *Sataniske Vers*. Ett år før drapet på Theo van Gogh og hans film *Fitna* laget sammen med Ayaan Hirsi Ali. To år før Jyllands-Postens sivilisatoriske eksperiment.

Gratisavisen Natt & Dag publiserer en artikkel med tittelen «Natt & Dags guide til å få sex med muslimske jenter».¹ Journalisten som står bak oppslaget heter Bård Torgersen, kjent for sin eksperimentelle og provoserende penn. I kjent brautende stil er det en toppløs kvinne med hijab som poser på avissidene. Bak henne er det montert tekstbolker. Ikke hvilke som helst tekstbolker skal det vise seg, men utdrag fra Koranen. Målet med artikkelen er visstnok «å ta et oppgjør med stereotyper og starte en aldri så liten seksuell revolusjon blant muslimske jenter».² Ikke uventet slår Dagbladet saken stort opp under overskriften «Harselerer med muslimsex».³ Kombinasjon av en syrlig satirisk, ironisk tekst og illustrasjonene blir imidlertid for mye å takle for noen. En knapp uke senere blir navnebroren til Bård Torgersen banket opp av en gjeng med pakistanske gutter. Hendelsen blir kommentert av Per Edgar Kokkvold under tittelen «Send dem på kurs i ytringsfrihet».⁴

Per Edgar Kokkvold, denne gråstenkte mannen med litt for lange lokker og basunrøst, er en av Norges mektige aktø-

rer i presse-Norge. Som generalsekretær i Norsk Presseforbund, et fellesorgan for norske medieorganisasjoner og bedrifter, innebærer dette at han snakker på vegne av norske journalister. Med andre ord: Det han sier og mener har stor innflytelse. Hver gang pressen står overfor etiske dilemmaer eller stridigheter rundt ytringsfrihet er det Kokkvold som svarer. Hvis det finnes en syvende far i huset i norsk presse, er det uten tvil Per Edgar Kokkvold. Det er ikke ofte han møter motbør for sine holdninger.

I Dagbladets artikkel sier Kokkvold følgende:

– Volden mot Bård Torgersen forteller oss at det ikke er ufarlig å være journalist, heller ikke i Norge. I dette tilfellet er det et spørsmål om andre kulturer. Ungdomsgjengen har åpenbart tatt med seg holdninger hjemmefra som er rådende i store deler av verden, at ytringer man ikke liker, kan man gå til håndgripeligheter mot. Det dreier seg om hevn og ære. Han kaster også frem et konkret forslag:

– Andre generasjons innvandrere trenger opplæring i hva ytringsfrihet er og hva vår form for pressefrihet betyr. Det hadde vært bedre om gjerningsmennene hadde brakt artikkelen inn for Pressens Faglige Utvalg.

Jeg har også sett oppslaget til Natt & Dag, og fått med meg skandalen med den pakistanske guttegjengen. Jeg blir ikke forarget av Torgersens oppslag, men jeg blir – mildt sagt – overrasket over Per Edgar Kokkvolds uttalelser. Forslaget hans om å arrangere kurs i ytringsfrihet for andre generasjonsinnvandrere underbygger stereotyper om muslimer som irrasjonelle og kunnskapløse i forhold til elementære demokratiske rettigheter. Uttalelsen er klart eurosentrisk og fordomsfull. Andre generasjonsinnvandrere er, som begrepet tilsier, født og oppvokst i Norge og er produkter av det norske skolesystemet. Hvis

det er noe som har sviktet i sin viderefremidling av demokratiske rettigheter er det den norske skolen. Eller mener Kokkvold at ungdommer med innvandrerbakgrunn har svakere evner til å forstå hva det innebærer å være en norsk borger?

Jeg har gjennom mange år vært opptatt av yttringsfrihet. I 1997 ble jeg invitert til å være med i Ytringsfrihetskommissjonen der jeg befant meg på den mest liberale fløyen, overbevist om at yttringer må møtes med yttringer, selv om jeg som mus-

betegnelsen igjen og igjen. Jeg forsøker å ippetesette ham forsiktig under debatten – til ingen nytte. Alle med et minimumskjennskap til islam vet at muslimer ikke tilber Profeten, og jeg er rystet over hvordan en person som uttaler seg med så stor pondus, kan tillate seg en slik ordbruk. Ved å benytte en slik betegnelse posisjonerer Kokkvold seg inn i en verden som er befolket av Tintin, hottentotter og negre. Diskusjonen blir en tankevekkende opplevelse som viser at Kokkvold mangler elementær

Eller mener Kokkvold at ungdommer med innvandrerbakgrunn har svakere evner til å forstå hva det innebærer å være en norsk borger?

lim kunne komme til å være mottager for ekstreme yttringer. Jeg støttet kommissjonen helhjertet i sitt forslag om å utvikle blasfemiparagrafen, og som journalist er jeg faglig opptatt av å ikke generalisere og av å forstå reaksjoner fra minoritetsmiljøer når de utsettes for provokasjoner. Islam har lenge vært på tiltalebenken, og det hersker mange forestillinger om at muslimer representerer andre verdier enn de norske. Men jeg reagerer ikke som krenket muslim. Jeg er for liberal og for sekulær til det. Problemet er den sveipende generaliseringen til Kokkvold og, ikke minst, den manglende forståelsen for hvor guttenes sinne kommer fra.

Jeg får anledning til å kritisere Kokkvold i Dagbladet dagen etterpå, og kort tid senere møtes vi til debatt på P3 om artikkelen. Jeg gjentar min kritikk av Kokkvolds uttalelse. Til min store forbauselse bruker han ordet «muhammedaner» flere ganger under debatten. Jeg er lettere sjokkert over at denne mannen, som jeg har stor respekt for, bruker denne arkaiske

kunnskap om en av verdens største religioner. Burde jeg være så opprørt over ordbruken? Er det ikke en fillesak? Nei, det er ikke det. En mann som uttaler seg på vegne av norske journalister, kan rett og slett ikke tillate seg å være så uvitende.

Natt & Dags guide for å få muslimske jenter til sengs blir brakt inn for PFU av Senter mot etnisk diskriminering (SMED), som er fullmektig for Norges muslimske ungdom (NMU) og Muslimske studentsamfunn (MSS). Natt & Dag klages inn for PFU for brudd for Vær Varsom-plakaten punkt 4.3, om respekt for blant annet rase, nasjonalitet og livssyn.

PFU konkluderer med at avisen har opptrådt kritikkverdig, til tross for at redaktør Gaute Drevdal beklaget oppslaget da de fikk vite at illustrasjonen inneholdt sitater fra Koranen.

Verdikrig

Men Kokkvolds stigmatiserende kommentarer om muslimer og verdiforskjeller er

ikke nye av dato. La oss ta et kjapt tilbakeblikk til 11. september 2001. Det var da alt startet. Alle hadde en mening om terrorangrepet. Også Kokkvold, som på den tiden hadde en fast spalte i Adresseavisen. Her tilbyr han oss følgende refleksjoner om terrorangrepet 11. september:

«Jeg tror ikke at terrorhandlingene 11. september kan knyttes til amerikansk utenrikspolitikk – uansett hvilke slep av urett amerikanerne har etterlatt seg i verden. (Jeg gjør et unntak for den arabiske ydmykelsen under krigen mot Irak). Man skal ikke ha studert Osama bin Laden og hans terrornettverk særlig lenge før man oppdager at det er noe terroristene hater mer enn amerikansk utenrikspolitikk, nemlig livet, friheten og retten til å søke lykke».⁵

Ifølge Kokkvold kan ikke Osama Bin Ladens terror knyttes til USAs utenrikspolitikk, selv om flere av verdens ledende analytikere – blant annet Fouad Ajami i det prestisjetunge tidsskriftet *Foreign Affairs* – kobler terroreren til nettopp dette. I Kokkvolds øyne er det imidlertid sivilisasjonskrig og verdikamp. Han har forstått islamistene. Ondskap må fordrives. For å låne Kokkvolds egne ord: Man skal ikke ha studert Kokkvold lenge før man opp-

det er bakteppet for terroraksjonene for komplekse, og ikke minst for integrert inn i den amerikanske utenrikspolitikken som, helt siden Iran-revolusjonen og vel så det, har vist seg å bli oppfattet som et imperialistisk korstog mot muslimer. Det skal imidlertid sies at Kokkvold ikke skiller seg nevneverdig fra deler av den store kommentatorskaren i tiden etter 11. september. Kokkvolds analyse minner mye om etablerte forestillinger som er godt etablert blant kulturradikalere og religionskritiske kommentatorer over hele Europa. Men hadde Kokkvold vært en frittstående intellektuell, ville hans analyser og konklusjoner ikke vært så farlige. Det er posisjonen hans, det at han snakker på vegne av norsk presse, som gjør disse betraktningene problematiske.

Den farlige legen

2. november 2004 blir Theo van Gogh myrdet av en ung mann som er medlem av en ytterliggående islamistisk gruppe. Den omstridte nederlandske regissøren har laget en film om kvinnemishandling og islam. Manuset er skrevet av Ayaan Hirsi Ali. Etter drapet går muslimer ut i både

» **Her viser han igjen mangelfull kunnskap, og ikke minst foruinntatte holdninger om islam og internasjonal politikk** «

dager at han aksepterer George W. Bush krigsretorikk uten forbehold, og legger fram for dagen en klar konklusjon om hva al-Qaida kjemper i mot, uten egentlig ha noe belegg for sine analyser. Her viser han igjen mangelfull kunnskap, og ikke minst foruinntatte holdninger om islam og internasjonal politikk. 11. september kan ikke reduseres til en verdikamp – til

i Nederland og Tyskland for å ta avstand fra mordet. Her i Norge diskuteres også drapet heftig. I forbindelse med drapet går den daværende talsmannen for Islamsk Råd i Norge, legen Zahid Mukhtar, ut med følgende utspill i debattprogrammet *Holmgang*:⁶ «Jeg har forståelse for det, selv om det ikke finnes hjemmel for at noe slikt skal skje. Selv om jeg forstår at begeret kan

renne over for noen, så oppfordrer vi alle muslimer til ikke å begå slike handlinger». Kommentaren får massiv oppmerksomhet. Både Jens Stoltenberg og Carl I. Hagen krever å vite hva Mukhtar egentlig hadde ment. Kokkvold reagerer også i sin faste spalte i Adresseavisen, hvor han skriver følgende under tittelen «Når man henrettes for sine ytringer»?7

«Dersom de muslimske organisasjonene i Norge ikke klarer å holde seg med talsmenn som utvetydig står opp for ytringsfriheten, for den holdning at enhver må kunne ytre seg uten å risikere å bli forfulgt eller henrettet for sine meninger, har de i virkeligheten bare seg selv å takke dersom forholdet mellom muslimer og kristne utvikler seg i en farlig retning. Og dersom vi andre, som fortsatt representerer flertallet i dette landet, ikke lenger klarer å fortelle Muslimske Råd Norge hva vi kan akseptere og hva vi ikke kan akseptere, vil vi en dag våkne til en livsform som vi ikke ønsker.»

Men forsøker ikke Mukhtar å sette handlingen inn i en større politisk og sosial kontekst? Og han kritiserer drapet. Mens Kokkvold velger å redusere dette til å bli en kamp mellom kristne og muslimer som kan ta en farlig (!) retning. Kokkvold sparer ikke på patosen i sin kommentar når han advarer at en uønsket livsform (!) kan oppstå som en konsekvens av at muslimer ikke hører på hva vi (min uthevelse) har å fortelle om ytringsfrihet.

Kokkvold skriver videre: «Ytringsfrihet er til nettopp for kjettere, for avvikere, for annerledes tenkende, for opprørere både til høyre og venstre», men argumenterer likevel sterkt for at Mukhtar ikke kan være representant for Islamsk Råd – selv om organisasjonen selv ikke ser noen grunn til å avsette han. Ser vi nærmere på denne saken er det nettopp ytringsfriheten Mukhtar benytter seg av i *Holmgang*-debatten. En bruk av en verdi Kokkvold

selv holder høyt. Men det finnes motstemmer i alt bråket. Professor Unni Wikan forsvarer Mukhtar og kaller han «en modig mann» i en kronikk i *Aftenposten*⁸ – i sterk kontrast til Kokkvold.

Norsk Presseforbunds mandat er: «Norske massemediers fellesorgan som skal fremme den etiske standard, yrkesetikken og integriteten i norske massemedier, samtidig som at det skal styrke og verne ytringsfriheten, pressefriheten og informasjonsfriheten.»

Er det akseptabelt at Kokkvold angriper en talsmann for en muslimsk organisasjon når de kommenterer et drap, og tillater seg å være kritiske til den dokumenterte og voksende islamofobiske atmosfæren i Europa?

Ytringsfrihetsfundamentalisten?

30. september 2005. *Jyllands-Posten* er en av Danmarks største aviser. Det er god grunn til å tro at kulturredaktør Flemming Rose har noen sommerfugler i magen denne morgenen når han våkner. For han må ha hatt en liten anelse om at denne dagens avisutgave vil føre til at mange av Danmarks muslimer vil sette kaffen i halsen. Et av hovedoppslagene i avisen er «Muhammeds ansigt». Tolv tegninger av profeten Muhammed. Flemming Rose får en travel dag. Tolv dager senere er oppslaget blitt en internasjonal skandale vi sjelden har sett maken til.

Noen måneder senere blir tegningene publisert i Norge, av den konservative kristne avisen *Magazinet* som, 10. januar 2006, kommer på gaten med følgende salgstekst: «Magazinet trykker i dag som første norske avis de omstridte danske tegningene av Muhammed». Som forfatteren Torgrim Eggen skriver noen dager etter publiseringen i *Stavanger Aftenblad*: «Når *Magazinet* trykker karikaturer av profeten Muhammed, får det unektelig

et skjær av religionskonflikt. Avsenderen er ikke irrelevant.»⁹

Det blåser opp til storm. Vi vet alle hva som skjer videre. Men det er verdt å bruke litt tid på å gå tettere inn på denne historien. Ifølge en analyse av NyTids redaktør Dag Herbjørnsrud¹⁰ er det verdt å merke seg at Stormuftien i Jerusalem, Ekrima Sarbi mener at «... vi begynte først for

dige muslimer at de er nødt til å ta et valg, at ytringsfrihet er prisen de må betale for å dyrke sin tro her i landet. Liker de det ikke, får de reise.»

Dette er en oppsiktsvekkende uttalelse som minner om Kokkvolds reaksjoner på de unge mennene i forbindelse med Natt & Dag-oppslaget. Skal vi følge Kokkvolds logikk, må muslimer være villige til å

Budskapet er helt tydelig: Karikaturene bør trykkes, uansett om de oppfattes krenkende

alvor å reagere etter den norske offentliggjøringen av tegningene. Det er fordi vi i flere måneder var tålmodige overfor Danmark og fordi vi håpet saken ville bli løst i all stillhet». I løpet av våren 2006 blir trykkingen av karikaturen fordømt av tunge internasjonale aktører som Bill Clinton, Kofi Annan, Jack Straw og Jacques Chirac. Men ikke av Per Edgar Kokkvold. Drapstrusler mot Selbekk følger, mens Kokkvold blir forvekslet med danske redaktører og ender opp med å få bilder av seg selv brent i Midtøsten. En opplevelse som må være både absurd og rystende. I tiden som følger kommer Kokkvold med flere utspill. Budskapet er helt tydelig: Karikaturene bør trykkes, uansett om de oppfattes krenkende. Den historiske, politiske og sosiale konteksten er ikke relevant, for Kokkvold synes å insistere på å se trykkingen av tegningene som en sivilisasjonskamp. I et portrett i A-magasinet, med overskriften «Hatets Skyteskive»¹² sier Kokkvold følgende under et møte: «Vi er for ettergivende overfor islamismen. Retten til å fornærme biskoper og imamer er helt sentral for vår livsform. Jeg er bekymret. Vi behøver noen som våger å si i fra, som tør å si til de fredelige, ansten-

akseptere absolutt alt – i ytringsfrihetens navn. En slik uttalelse ville neppe blitt rettet mot andre minoritetsmiljøer. Dessuten er ikke ytringsfriheten absolutt. Den er regulert av blant annet paragraf 135, den såkalte rasismeparagrafen. I tillegg opererer Kokkvold med et premiss om at muslimer som ikke liker hans Norge, må komme seg ut av landet. Men muslimer har som kjent demokratiske rettigheter, i likhet med andre nordmenn. Svært mange muslimer i Norge er faktisk norske statsborgere. Så hvor tenker Kokkvold seg at de skal reise? Og hvor syns han de mange etnisk norske, som ikke er enige i de grensene ytringsfriheten har i dag, skal gjøre av seg? Skal de også reise? I sin ytterste konsekvens står Kokkvold som representant for en slags etno-nasjonalisme, altså at nordmenn er de som er etnisk norske. Skal vi følge Kokkvolds resonnement helt ut, er det ingen grenser for hva som kan sies i ytringsfrihetens navn. Det er en posisjon jeg selv stiller meg bak og som jeg respekterer, men da må man være helt konsekvent. Det kan ikke eksistere ulike standpunkter for ulike grupper. Kokkvold er imidlertid inkonsekvent. Kokkvolds ytringsfrihetsfundamentalisme har sprekker.

Kokkvold og Irving

Høsten 2008 blir det kjent at den omstridte historikeren David Irving er blitt invitert av festivalsjef Stig Sæterbakken til Litteraturfestivalen i Lillehammer. Han møter voldsom kritikk for invitasjonen. Også Kokkvold er sterkt imot besøket. I et intervju i Klassekampen¹³ sier han: «Arrangørene bør trekke tilbake invitasjonen. Og hvis de tar det kloke valget, så er det ikke noe tap for ytringsfriheten». Journalisten utfordrer Kokkvolds posisjon i løpet av intervjuet, men får til svar at «alt kan ikke sammenliknes med alt. Og jeg nekter heller ikke Irving å si hva han mener. Men å fornekte en av historiens største forbrytelser ved hjelp av falskneri er en gedigen avsporing og noe annet enn en ytring. Jeg mener at dette er i tråd med det jeg alltid har forfektet.»

– Dersom du og alle de andre sterke kreftene som nå jobber mot Irvings invitasjon vinner fram slik at Litteraturfestivalen dropper David Irving på programmet; kan det ikke da minne om sensur?

– Nei. Dersom noen synes det er så viktig å høre på Irving og synes at det vil øke kvaliteten i det offentlige rom, så kan jo eventuelt noen medier intervju

«Generalsekretær Per Edgar Kokkvold i Norsk Presseforbund, som også har holdt en så konsekvent og hard linje i Muhammed-debatten gjennom mer enn to år, uttalte: «dette går på tvers av det jeg mener ytringsfriheten er til for». Det er en oppsiktsvekkende uttalelse.»¹⁴

For uttalelsen står i sterk kontrast til NTBs intervju med Kokkvold angående Muhammed-karikaturene, publisert på VG-nett to år tilbake i tid,¹⁵ der Kokkvold slår fast at man «har ikke lov til å kompromisere om ytringsfrihet» og «Ytringsfriheten er retten til å si det andre ikke liker å høre». Er det ikke nettopp det David Irving gjør?

I forbindelse med Dag Solstads essay «Om ytringsfriheten»¹⁶ hevder Kokkvold dessuten at retten til å tenke og uttrykke sine tanker står over alt annet og er forutsetningen for alt annet.¹⁷ Denne retten gjelder altså ikke for Irving – eller for Zahid Mukhtar. Men begrunnelsen for å nekte Irving, baserer seg på forståelse av den historiske konteksten, i motsetning til når det gjelder Mukhtars posisjon.

Det bemerkelsesverdige i dette tilfellet er at Kokkvold viser stor forståelse for den historiske konteksten krenkelse av jødene befinner seg i. Men han nekter tilsynelatende å bruke de samme brillene i møte

I tillegg opererer Kokkvold med et premiss om at muslimer som ikke liker hans Norge, må komme seg ut av landet

ham. Det er jo også en mulighet, avslutter Kokkvold.

Intervjuet avslører en inkonsistens hos Kokkvold som blir lagt merke til. Stig Sæterbakken, som senere trekker seg som leder for festivalen, er sterkt kritisk til Kokkvolds posisjon. Og i et intervju med Aftenposten sier Sæterbakken:

med muslimske reaksjoner rundt Muhammed-karikaturene.

Manglende refleksjon

Ser vi på utspillene han har kommet i forbindelse med islam, muslimer og, ikke minst, karikaturtegningene, er det åpen-

bart at Kokkvold har en tydelig posisjon: Ytringsfriheten er hellig og muslimer må tolerere ethvert angrep på islam. Slik er det imidlertid ikke i forhold til kritikk av Holocaust. Ved å innta en slik entydig posisjon viser Kokkvold manglende evne til å ta innover seg hvilke utfordringer islams tilstedeværelse faktisk innebærer. Nå er det ikke slik at islam innebærer en

Mot dette bakteppet kan det være interessant å gjøre følgende tankeeksperiment: Sett at det ble etablert en konservativ, islamistisk muslimsk avis. La oss si at det er en islamsk versjon av Magazinet. Med en muslimsk Selbekk ved roret. For de finnes. Og sett at denne avisen trykket karikaturtegninger av jøder – som jøder fant krenkende. Vile Kokkvold har for-

” **Det kan virke som om Kokkvold er rede til å forsvare ytringsfriheten for enhver pris når det gjelder krenkelser mot islam, men ikke når det gjelder jøder** ”

samlet sett med identiske meninger når det gjelder ytringsfrihet eller hva som kan sies om islam. Men religionens plass i det offentlige rom må tas på alvor, uavhengig om man er troende eller ikke.

Det kan ikke være for mye å be en Generalsekretær i Norsk Presseforbund å reflektere over den muslimske kritikken som kommer fra svært ulike hold, og ikke bare fra barbariske islamister ute etter å destruere vår livsform, hva dette nå enn måtte bety. Ingen kan komme bort i fra at offentliggjøringen av tegningene kom i en tid da muslimer i en rekke land ble sett på med mistenksomhet – som fiender av demokratiske verdier.

Dessuten var reaksjonene svært like blant muslimske intellektuelle i både USA og Europa, være det seg den iransk-amerikanske forfatteren Reza Aslan, britisk-pakistanske Ziauddin Sardar eller The Independent-spaltisten Yasmin Alibhai-Brown. Felles for dem var at de så på karikaturene som en ytterligere demonisering av muslimer og islam. En makt demonstrasjon fra Europas intellektuelle for å illustrere at muslimer aldri vil være europeere i sinn og sjel og er i sin kjerne irrasjonelle, usivilisatoriske og uten evne til selvironi.

svart denne redaktøren på samme viset som med Selbekk?

Eller er det slik som den pakistanske forfatteren og marxistiske ateisten Tariq Ali sier:

«I dag er det slik at vi selvfølgelig er ytringsfrihetens forkjempere, men ingen benytter den til å skrive ting om jødene, fordi den delen av andre verdenskrig som omhandler jødene har gjort det umulig. Selv om det teknisk sett ville vært mulig å karikere Moses i skandinaviske aviser, med lang nese, bærende med en sekk penger i begge hender, er det ingen som gjør det. Hvorfor praktiserer ikke de den ytringsfriheten? Fordi det er uakseptabelt. Men det er helt akseptabelt å angripe den fattigste delen av samfunnet, nemlig innvandrere, i kampen mot islam, noe som etter hvert går over til å bli en kamp om ytringsfrihet og den europeiske sivilisasjons verdier, den samme sivilisasjonen som stod på sidelinjen og så på at seks millioner jøder ble sendt til gasskamre.»¹⁸

Det er liten tvil om at Holocaust og omtale av jødene står i en særstilling i den vestlige verden. Men det kan ikke hindre oss i å se på at dobbeltmoralen er i aksjon. Det kan virke som om Kokkvold er rede til å forsvare ytringsfriheten for enhver pris når det gjelder krenkelser mot islam, men ikke når det gjelder jøder.

I frykt?

Ved inngangen til 2010 blir et mareritt til virkelighet. Tegneren Kurt Westergaard blir angrepet i sitt eget hjem. En ung mann med tilknytning til en ytterliggående muslimsk, somalisk organisasjon ble tatt for drapsforsøket. Kokkvold blir, ikke ument, intervjuet i Dagsrevyen i forbindelse med saken. Han er klinkende klar: «Når norske og andre medier fortsatt ikke våger å trykke disse harmløse tegningene, er det ikke fordi vi har bøyd oss i respekt for muslimenes tro, men fordi vi har bøyd oss i frykt for islamistenes terror, hvilket vi aldri må finne på å gjøre,» sier Kokkvold til NRK.¹⁹

Kokkvold insisterer fremdeles på å omtale karikaturene som harmløse, som igjen understreker hans manglende evne til å forstå den historiske og politiske konteksten tegningene ble trykket i, og han refser norske medier som har valgt å ikke trykke tegningene. Dette er en normativ posisjon som er problematisk.

I tillegg sier Kokkvold følgende når han blir spurt av NRKs Ingvild Bryn om flere aviser burde trykke tegningene: «Ja, retten til å tenke og uttrykke sine tanker, retten til å tro uten å mene at man har rett til å ta livet av de som tror noe annet, er så fundamentalt for hele vår livsform at vi faktisk i noen situasjoner er nødt til å markere at her går grensen».²⁰

Kokkvold sier også mer til Lørdagsrevyen: «Det finnes tusenvis av terrorceller der ute som har som mål å tilintetgjøre vår livsform, som ikke aksepterer frigjørningen, ytringsfriheten eller menneskeverdet. De vil oss til livs, og naturligvis er disse tegningene et veldig viktig symbol for disse islamistene. Det er islamister, ikke den vanlige muslim,» understreker han.

Hva er det egentlig Kokkvold sier her? Fra intet hevder han at det finnes intet mindre enn tusenvis av terrorcel-

ler i aksjon for å ødelegge vår livsform (et begrep han tydeligvis er glad i), men det er lite empiri som støtter denne påstanden. Ser vi på antall terroraksjoner etter 11. september er det forbausende få hendelser som har funnet sted, selv om vi ikke skal bagatellisere 7. juli-bombene i London eller drapet på Theo van Gogh, men ut i fra Kokkvolds estimater burde terrorskadene være omfattende hvis det er *tusenvis* av terrorceller. Småpirk? Igjen vil jeg understreke Kokkvolds opphøyde posisjon i den norske offentligheten.

Per Edgar Kokkvold har altså, ved flere anledninger, vist at han er genuint opptatt av ytringsfriheten. Riktignok er det hans jobb, og iveren han fremviser for denne verdien er beundringsverdig. Samtidig har vi beveget oss over i en global offentlighet der religioner, etnisitet og storpolitikk er vevd sammen i en kompleks situasjon som krever diplomatisk klokskap og omfattende kunnskap om hvordan disse størrelsene er sammenfiltret. Mer enn noen gang må reaksjoner analyseres i et internasjonalt maktperspektiv og med en forståelse for verdidebatter og de enorme økonomiske utfordringer den islamske verden står overfor. Denne forståelsen synes ikke Kokkvold å ha i forhold til spørsmål som dukker opp i forbindelse med islam.

Det er forståelig at Kokkvold må forsvare Selbekks avgjørelse om å trykke karikaturene, men ved å innta en så ubevegelig posisjon i forhold den muslimske befolkningens reaksjoner på de samme karikaturene, viser han liten vilje til å ta innover seg at Norge er i endring.

Det kan dessuten virke som om de endringene Kokkvold får øye på er utelukkende negative. Men jeg vil hevde at dialog og empati i stedet kan åpne opp et større rom der også muslimene i Norge kan ha en generalsekretær som tar på alvor de bekymringsmeldingene som eksisterer.

Det har vært flere demonstrasjoner den siste tiden som har vært iverksatt av muslimer som viser med styrke at de kjenner sine demokratiske rettigheter. Den mye omtalte demonstrasjonen som fant sted på Universitetsplassen i våres var fredelig og vitnet om et politisk engasjement det er viktig å ta på alvor. Det kan sikkert virke skremmende for mange, for andre er det helt naturlig, uunngåelig og til og med ønskelig, at muslimer er blitt aktive borgere i Norge. Borgere med rett til meninger og ulike syn på hva ytringsfrihet innebærer og grensene

en slik verdi skal ha. Det er en demokratisk styrke å ha rom for mangfold.

Kjernen her er imidlertid at Generalsekretæren for norsk presse skal være en vokter alle kan ha tillit til, en som evner å ta innover seg pågående prosesser og som er i stand til å reflektere over disse hendelsene – uten å komme med generaliserende eller stigmatiserende påstander. Bare slik kan vi åpne opp et rom for dialog og kunnskapsutveksling – uten å kompromisere når det gjelder grunnleggende rettigheter.

NOTER

1 Natt & Dag 26.09.03	11 Kristeligt Dagblad 07.02.06
2 Ibid	12 A-magasinet 4.4.08
3 Dagbladet 26.09.03	13 Klassekampen 9.10.08
4 Dagbladet 27.09.03	14 Aftenposten 11.11.09
5 Adresseavisen 24.11.01	15 NTB 3.2.06
6 TV2 25.11.04	16 Samtiden 2 2008
7 Adresseavisen 24.11	17 Klassekampen 27.05.08
8 Aftenposten 03.12.2004	18 Samtiden 3 2008
9 Stavanger Aftenblad 14.1.2006	19 NRK 2.1.10
10 Ny Tid 16.mars 07	20 Ibid

KLASSEKAMPEN KLASSEKAMPEN KLASSEKAMPEN

PRØV
GRATIS
I TRE UKER

SMS ABO SM TIL 1960

25 %
flere lesere
på ett år